בעזהשי"ת

קוּנְטְרֵס

מְכַבֵּד זַיין דִי וַוייבּ

דֶער קוּנְטְרֵס אִיז מְחַזֵק אוּן מְעוֹרֵר דֶעם מַאן אַז עֶר זָאל מְכַבֵּד זַיין אוּן שֶׁעצְן זַיין וַוייבּ, אוּן דוּרְךְ דֶעם אַרַיינְבְּרֶענְגֶען אַ לִיבְּשַׁאפְט אִינְדֶערְהֵיים, עֶס זָאל זַיין אַ גֶעשְׁמַאקֶע אַטְמָאסְפֶער אִין הוֹיז, דִי שָׁלוֹם בַּיִת זָאל זַיין וִוי עֶס דַארְף צוּ זַיין, אוּן אַזוֹי וֶועט דִי הוֹיז זַיין וִוי אַ גַן עֵדֶן

אִיבֶּערְגֶעזֶעצְט אוֹיף אִידִישׁ פוּנֶעם קוּנְטְרֵס "כָּבוֹד הָאִשָּׁה" פוּן

כְּבוֹד קְדֻשַּׁת מָרָן מוֹהֲרָא"שׁ זי"ע

גֶעבּוֹיעֶט אוֹיף דִי וֶוערְטֶער פוּן הֵיילִיגְן רֶבִּין, אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵינוּ וְרַבֵּינוּ

רַבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ

אוּן אוֹיף דִי וֶוערְטֶער פוּן זַיין תַּלְמִיד, מוֹרֵינוּ הַגָּאוֹן הַקָּדוֹשׁ

רַבִּי נָתָן מִבְּרֶסְלֶב, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ

אוּן עֶס אִיז צוּזַאמְגֶעפְלָאכְטְן מִיט פְּסוּקִים פוּן תּוֹרָה, נְבִיאִים, כְּתוּבִים, אוּן מַאֲמָרִים פוּן דִי הֵיילִיגֶע חֲזַ"ל, פוּן גְמָרָא אוּן מִדְרָשִׁים אוּן הֵיילִיגְן זוֹהַר.

אַרוֹיסְגֶעגֶעבְּן בעזהש"ת
דוּרְךְ חֲסִידֵי בְּרֶסְלֶב - ווילְיַאמְסְבּוּרְג יצ"ו

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש
וויליאמסבורג
27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652

היכל הקודש
באראפארק
4801 11th Ave,
Brooklyn NY 11219
347.760.5924

היכל הקודש
קרית יואל
8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.467.5299

היכל הקודש
קרית יואל
8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.243.0563

היכל הקודש
בלומינגראוו
24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804

היכל הקודש
מאנסי
32 Dolson Road
Monsey NY 10952
347.733.7551

היכל הקודש
ירושלים
רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150

היכל הקודש
בני ברק
רחוב ירושלים 2
052.760.5715

נדפס ע"י
קרן הדפסה
היכל הקודש
2623 State Route 52
Liberty, NY 12754
718.387.2691
www.BreslevCenter.com

צו הערן די
הערליכע שיעורים
פונעם ראש ישיבה שליט"א
רופט:

קול ברסלב
212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב
212.444.9169

מְכַבֵּד זַיין דִי וַוייבּ

א

חַזַ״ל זָאגְן (יְבָמוֹת ס״ג.) ״אָמַר רֶבִּי אֶלְעָזָר מַאי דִכְתִיב (בְּרֵאשִׁית ב, יח) אֶעֱשֶׂה לוֹ עֵזֶר כְּנֶגְדוֹ? זָכָה, עוֹזַרְתּוֹ. לֹא זָכָה, כְּנֶגְדוֹ״. אוֹיבּ אִיז דֶער מַאן זוֹכֶה, דַאן שְׁטֵייט זַיין וַוייבּ צוּ זַיין רֶעכְטֶע הַאנְט אוּן זִי הֶעלְפְּט אִים אַרוֹיס, אוּן אוֹיבּ אִיז עֶר נִישְׁט זוֹכֶה, דַאן אִיז זִי קֶעגְן אִים.

וִוי אַזוֹי קֶען אַ מֶענְטְשׁ מַאכְן אַז עֶר זָאל זַיין פוּן דִי עֶרְשְׁטֶע קַאטֶעגָארְיֶע, אַז עֶר זָאל זוֹכֶה זַיין אַז זַיין וַוייבּ זָאל אִים נָאר זַיין אַ הִילְף, אוּן נִישְׁט פַארְקֶערְט?

צוּ דֶעם אִיז מֶען זוֹכֶה אוֹיבּ דֶער מַאן הוֹיבְּט אָן קוֹדֶם צוּ הֶעלְפְן אוּן מְכַבֵּד זַיין דִי וַוייבּ, עֶר שְׁטְרֶענְגְט זִיךְ אָן אִיר אַרוֹיס צוּ הֶעלְפְן, עֶר קוּקְט נָאר אוֹיף אִירֶע מַעֲלוֹת אוּן עֶר שֶׁעצְט אִיר; דַאן אִיז עֶר זוֹכֶה אַז כַּמַיִם פָּנִים אֶל פָּנִים, וֶועט זִי אִים אוֹיךְ שֶׁעצְן אוּן זִי וֶועט אִים נָאר זַיין אַ הִילְף בְּרוּחֲנִיוּת וּבְגַשְׁמִיוּת.

אִין זוֹהַר הַקָדוֹשׁ (לֶךְ לְךָ פ״ה:) וֶוערְט גֶעבְּרֶענְגְט אַז אוֹיף יֶענֶע וֶועלְט, אֵיידֶער דִי נְשָׁמוֹת וֶוערְן גֶעבּוֹירְן, זֶענֶען דִי מַאן אוּן וַוייבּ אֵיין נְשָׁמָה; נָאר וֶוען זֵיי קוּמֶען אַרָאפּ אוֹיף דִי וֶועלְט וֶוערְן זֵיי צֶעטֵיילְט אִין צְוֵויי נְשָׁמוֹת, יֶעדֶער פוּן זֵיי וֶוערְט גֶעבּוֹירְן בַּיי אַן אַנְדֶערֶע מִשְׁפָּחָה. אוּן וֶוען דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער הֶעלְפְט אַז דִי צְוֵויי הַאלְבֶּע נְשָׁמוֹת טְרֶעפְן זִיךְ צוּזַאם אוּן זֵיי הָאבְּן חֲתוּנָה אִינְאֵיינֶעם, דַאן וֶוערְן זֵיי צוּרִיק וִוי אֵיין גַאנְצֶער מֶענְטְשׁ.

וֶוען אַ מֶענְטְשׁ גֶעדֶענְקְט דָאס שְׁטֶענְדִיג, דַאן וֶועט עֶר נָאר דַאנְקֶען דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן אַז עֶר הָאט זוֹכֶה גֶעוֶוען צוּ טְרֶעפְן דִי צְוֵוייטֶע טֵייל פוּן זַיין נְשָׁמָה, אוּן עֶר וֶועט אִיר שֶׁעצְן אוּן אַרוֹיפְקוּקְן אוּן שְׁטֵיין צוּ אִיר הַאנְט. אוּן דָאס וֶועט בְּרֶענְגֶען אַז זִי וֶועט אִים אוֹיךְ מְכַבֵּד זַיין אוּן אַרוֹיסְהֶעלְפְן, אוּן אַזוֹי וֶועלְן זֵיי אִינְאֵיינֶעם הָאבְּן אַ גְלִיקְלִיךְ לֶעבְּן מִיט לִיבְּשַׁאפְט אוּן שָׁלוֹם.

ב

חַזַ"ל זָאגְן (סַנְהֶדְרִין כ"ב.) "אִשָּׁה אֵינָהּ כּוֹרֶתֶת בְּרִית אֶלָּא לְמִי שֶׁעֲשָׂאָהּ כֵּלִי". דִי פְרוֹי הָאט נִישְׁט קֵיינֶעם אִין אִיר לֶעבְּן, זִי הָאט נָאר אִיר מַאן, זִי קוּקְט אוּן זִי וַוארְט אַרוֹיס אַז עֶר זָאל אִיר גֶעבְּן אַ גוּט וָוארְט אוּן רֶעדְן שֵׁיין צוּ אִיר.

אויבּ הָאט דֶער מַאן שֵׂכֶל און עֶר רֶעדְט שֵׁיין צוּ אִיר, עֶר שֶׁעצְט אִיר, עֶר הָאט אִיר לִיבּ, און עֶר פְּרוּבִּירְט אִיר צוּ מַאכְן פְרֵייליך און גוּט שְׁפִּירְן; עֶר מַאכְט אִיר פַאר אַ ״כְּלִי״ - אַז זִי אִיז אויך אַ מֶענְטְשׁ. און נִישְׁט חַס וְשָׁלוֹם פַארְקֶערְט אִיר צוּ דֶערְנִידֶערְן און אִיר אַוֶועקְמַאכְן אַז זִי טויג צוּ גָארְנִישְׁט. דַאן וֶועט זִי וֶוערְן צוּגֶעבִּינְדֶען צוּ אִים, זִי וֶועט נָאר אִים דַארְפְן, און זִי וֶועט אִים לִיבּ הָאבְּן.

ג

חַזַ״ל זָאגְן (יְבָמוֹת ס״ב:) ״הָאוֹהֵב אֶת אִשְׁתּוֹ כְּגוּפוֹ, וְהַמְּכַבְּדָהּ יוֹתֵר מִגּוּפוֹ, עָלָיו הַכָּתוּב אוֹמֵר (אִיּוֹב ה, כד) וְיָדַעְתָּ כִּי שָׁלוֹם אָהֳלֶךָ״ - וֶוער עֶס הָאט לִיבּ זַיין וַוייבּ פּוּנְקְט וִוי זִיךְ אַלֵיין, און עֶר אִיז אִיר מְכַבֵּד נָאךְ מֶער פוּן זִיךְ אַלֵיין, אויף אַזַא מֶענְטְשׁ זָאגְט דֶער פָּסוּק אַז עֶר הָאט שָׁלוֹם בַּיִת.

יֶעדֶער מֶענְטְשׁ הָאט זִיךְ אַלֵיין לִיבּ, יֶעדֶער מֶענְטְשׁ וֶועט אֵייבִּיג נָאר זֶען גוּטְס אוֹיף זִיךְ, עֶר וֶועט נִישְׁט אַנֶערְקֶענֶען אַז עֶר הָאט גֶעטוּן עֶפֶּעס שְׁלֶעכְט. אוֹיבּ הָאט עֶר בְּטָעוּת צוּבְּרָאכְן עֶפֶּעס, אָדֶער עֶר הָאט גֶעהַאט סֵיי וֶועלְכֶע דוּרְכְפַאל, וֶועט עֶר זִיךְ אֵייבִּיג פַארְעֶנְטְפֶערְן אַז עֶר הָאט נִישְׁט גֶעמֵיינְט קַיין שְׁלֶעכְטְס, עֶס אִיז זִיכֶער נָאר גֶעוֶוען אַ טָעוּת, עֶר וֶועט אַלֶעמָאל דְרֵייעֶן דִי מַעֲשֶׂה אוֹיף אַ וֶועג אַז עֶר אִיז גָארְנִישְׁט שׁוּלְדִיג.

דָאס מֵיינְט אַז מֶען דַארְף לִיבּ הָאבְּן דִי וַוייבּ פּוּנְקְט וִוי זִיךְ אַלֵיין. וֶוען זִי מַאכְט אַ טָעוּת, וֶוען זִי הָאט אַ דוּרְכְפַאל, אוּן אֲפִילוּ וֶוען זִי הָאט גֶעטוּן עֶפֶּעס וָואס רֶעגְט אוֹיף דֶעם מַאן; דַאן קֶען מֶען זֶען אוֹיבּ דֶער מַאן הָאט אִיר טַאקֶע לִיבּ. עֶר דַארְף אוֹיךְ קוּקְן נָאר אוֹיף אִיר גוּטֶע זַייט, אוּן אִיר דַן זַיין לְכַף זְכוּת, פּוּנְקְט אַזוֹי

ווִי עֶר וָואלְט גֶעטוּן וֶוען עֶר אַלֵיין וָואלְט גֶעהַאט דֶעם דוּרְכְפַאל.

דִי זֶעלְבֶּע אִיז אוֹיךְ וֶוען עֶס קוּמְט צוּ כָּבוֹד. יֶעדֶער מֶענְטְשׁ הָאט לִיבּ וֶוען מֶען אִיז אִים מְכַבֵּד, וֶוען מֶען שֶׁעצְט אִים. און וֶוען אַ מֶענְטְשׁ זֶעט ווִי אֵיינֶער קוּקְט אִים אַרוֹיף און הַאלְט פוּן אִים, דַאן וֶועט עֶר יֶענֶעם לִיבּ הָאבְּן. דָאס מֵיינְט "וְהַמְכַבְּדָהּ יוֹתֵר מִגּוּפוֹ" - דִי וַוייבּ דַארְף מֶען מְכַבֵּד זַיין נָאךְ מֶער פוּן זִיךְ אַלֵיין. דִי נַאטוּר פוּן אַ פְרוֹי אִיז אַז זִי אִיז מֶער צוּקְלַאפְּט בַּיי זִיךְ, זִי וֶועט שְׁנֶעלֶער וֶוערְן טְרוֹיעֶרִיג און נִידֶערְגֶעשְׁלָאגְן וֶוען זִי וֶועט שְׁפִּירְן אַז מֶען הָאט אִיר נִישְׁט לִיבּ און מֶען הַאלְט נִישְׁט פוּן אִיר. און סְפֶּעצִיעֶל וֶוען זִי הָאט שׁוֹין קִינְדֶער, דִי קִינְדֶער ווִילְדֶעוֶוען און דְרֵייעֶן אִיבֶּער דִי גַאנְצֶע הוֹיז, און דִי אָנְגֶעצוֹיגְנְקַייט פוּן דִי קִינְדֶער מַאכְט דִי פְרוֹי נָאךְ מֶער דֶעפְּרֶעסְט.

דֶערִיבֶּער אִיז דִי פְלִיכְט פוּן דִי מַאן אִיר צוּ שְׁטַארְקְן שְׁטֶענְדִיג, אִיר אַרוֹיס צוּ וַוייזְן שֶׁעצוּנְג אוּן אַנֶערְקֶענוּנְג, אוּן מִיט דֶעם וֶועט עֶר אוֹיפְהוֹיבְּן אִיר מוּט, זִי וֶועט וֶוערְן פְרֵיילִיךְ אוּן מוּנְטֶער, זִי וֶועט שְׁפִּירְן אַז זִי אִיז אוֹיךְ חָשׁוּב, אוּן אוֹיטָאמַאטִישׁ וֶועט זִי אוֹיךְ מֶער לִיבּ הָאבְּן אִיר מַאן וָואס אִיז אִיר מְכַבֵּד.

עֶס אִיז נִישְׁט נָאר אַ פְלִיכְט אוֹיפְ'ן מַאן צוּ מַאכְן פְרֵיילִיךְ זַיין וַוייבּ, אַזוֹי וִוי דִי חַזַ"ל זָאגְן (רֹאשׁ הַשָּׁנָה ו:) "אִשָּׁה, בַּעֲלָהּ מְשַׂמְחָהּ" - דֶער מַאן דַארְף פְרֵיילִיךְ מַאכְן זַיין וַוייבּ, נָאר דָאס אִיז אוֹיךְ פַאר דִי אֵייגֶענֶע טוֹבָה פוּנֶעם מַאן אַז עֶר זָאל אִיר פְּרוּבִּירְן פְרֵיילִיךְ צוּ מַאכְן. יֶעדֶער מֶענְטְשׁ הָאט לִיבּ אַז זַיין הוֹיז זָאל זַיין אַ וַוארִימֶע אוּן גֶעשְׁמַאקֶע הוֹיז, עֶס זָאל זַיין אַ גֶעשְׁמַאק אַרַיינְקוּמֶען אִין הוֹיז, אַז עֶר זָאל וֶוערְן אוֹיפְגֶענוּמֶען אִינְדֶערְהֵיים מִיט אַ שְׁמֵייכְל. אוּן דָאס לִיגְט אִין דִי

הֶענְט פוּנֶעם מַאן. וֶוען דֶער מַאן הָאט שֵׂכֶל אוּן עֶר מַאכְט פְרֵיילִיךְ זַיין וַוייבּ, עֶר קְרִיטִיקִירְט אִיר נִישְׁט אוֹיף טְרִיט אוּן שְׁרִיט, אוּן אֲפִילוּ וֶוען עֶס זֶעט אִים אוֹיס אַז זִי הָאט גֶעטוּן אַ זַאךְ וָואס אִיז נִישְׁט רִיכְטִיג, אִיז עֶר אִיר דַן לְכַף זְכוּת, אוּן אַזוֹי וַוייטֶער פְּרוּבִּירְט עֶר אַלֶעמָאל אִיר צוּ מַאכְן פְרֵיילִיךְ אוּן גוּט שְׁפִּירְן; דַאן וֶועט עֶר זֶען וִוי דִי אַלֶע זַאכְן וֶועלְן אִים אוֹיךְ צוּרִיק קוּמֶען, זִי וֶועט אִים אוֹיךְ מְכַבֵּד זַיין אוּן אִים אוֹיפְנֶעמֶען שֵׁיין, אוּן צוּם סוֹף וֶועלְן בֵּיידֶע אַרוֹיסְגֵיין פַארְדִינֶער.

אֵיינְמָאל עֶס אִיז פְרֵיילִיךְ אִין שְׁטוּבּ, דַאן רוּהט דִי שְׁכִינָה אִין שְׁטוּבּ, דִי שְׁכִינָה רוּהט נָאר אוֹיף אַ פְּלַאץ ווּאוּ עֶס אִיז דָא לִיבְּשַׁאפְט אוּן שִׂמְחָה. אוּן דַאן אִיז מֶען זוֹכֶה צוּ דֶעם "אִישׁ וְאִשָּׁה שֶׁזָּכוּ, שְׁכִינָה בֵּינֵיהֶם".

ד

חַזַ"ל זָאגְן (בָּבָא מְצִיעָא נ"ט) "לְעוֹלָם יְהֵא אָדָם זָהִיר בְּאוֹנָאַת אִשְׁתּוֹ, שֶׁמִּתּוֹךְ שֶׁדִּמְעָתָהּ מְצוּיָה אוֹנָאָתָהּ קְרוֹבָה" - אַ מֶענְטְשׁ דַארְף זֵייעֶר אַכְטוּנְג גֶעבְּן נִישְׁט צוּ טְשֶׁעפֶּען זַיין וַוייבּ, וַוייל אַ פְרוֹי קֶען שְׁנֶעל וֵויינֶען און שְׁנֶעל וֶוערְן גֶעטְשֶׁעפֶּעט.

דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער אִיז זֵייעֶר מַקְפִּיד אוֹיף דֶעם אַז אַ מֶענְטְשׁ זָאל נִישְׁט וֵויי טוּן און טְשֶׁעפֶּען זַיין וַוייבּ. אַ מֶענְטְשׁ קֶען מֵיינֶען אַז עֶר וֶועט טְשֶׁעפֶּען זַיין וַוייבּ און עֶס וֶועט אִים גָארְנִישְׁט פַּאסִירְן. עֶר רֶעדְט זִיךְ אֵיין אַז עֶר וֶועט אִיר אַרַיינְשְׁטֶעכְן מִיט וֶוערְטֶער, עֶר וֶועט חוֹזֶק מַאכְן פוּן אִיר, עֶר וֶועט אִיר פַארְשֶׁעמֶען, אָדֶער - נָאךְ עֶרְגֶער - אַז עֶר וֶועט אִיר שֶׁעלְטְן און שְׁלָאגְן חַס וְשָׁלוֹם, און עֶר קְלֶערְט אַז עֶר וֶועט אַרוֹיסְגֵיין דֶערְפוּן אוּמְבַּאשֶׁעדִיגְט. דֶער אֱמֶת אִיז אָבֶּער, אַז דָאס פַּאטְשְׁט

נָאכְדֶעם צוּרִיק דֶעם מֶענְטְשׁ אִין פָּנִים אַרַיין זֵייעֶר שְׁטַארְק. דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער אִיז נִישְׁט מוֹחֵל אַ מֶענְטְשׁ וָואס טוּט רִשְׁעוּת, פְרִיעֶר אָדֶער שְׁפֶּעטֶער וֶועט אַזַא מַאן בַּאקוּמֶען גָאר אַ הַארְבֶּע שְׁטְרָאף פוּן הִימְל.

דֶער מַאן קֶען זִיךְ נִישְׁט פַארְעֶנְטְפֶערְן מִיט תֵּירוּצִים אַז זִי הָאט אָנְגֶעהוֹיבְּן אוּן זִי אִיז שוּלְדִיג וַוייל זִי טְשֶׁעפֶּעט אִים אוֹיךְ. וַוייל אַלֶעס וֶוענְדְט זִיךְ נָאר אִינֶעם מַאן. אַ פְרוֹי וֶוערְט שְׁנֶעל גֶעטְשֶׁעפֶּעט, אוּן דֶער מַאן כַאפְּט נִישְׁט אַז אִיר גַאנְצֶע שְׁלֶעכְטְקַייט נֶעמְט זִיךְ נָאר פוּן דֶעם וָואס עֶר סֶעקִירְט אִיר שְׁטֶענְדִיג. אוֹיבּ וֶועט עֶר זִיךְ נֶעמֶען אִין דִי הַאנְט אַרַיין אוּן אָנְהוֹיבְּן אִיר צוּ גֶעבְּן גוּטֶע וֶוערְטֶער אוּן אִיר שֶׁעצְן, דַאן וֶועט זִי גַאנְץ שְׁנֶעל וֶוערְן אִיבֶּערְגֶעדְרֵייט צוּ גוּטְס, אוּן עֶר וֶועט גָארְנִישְׁט לַיידְן פוּן אִיר.

אַ מֶענְטְש כַאפְּט נִישְׁט ווִי טֵייעֶר עֶר וֶועט בַּאצָאלְן פַאר דֶעם וָואס עֶר טְשֶׁעפֶּעט זַיין וַוייבּ. אוֹיבּ עֶר וֶועט אָנְהַאלְטְן מִיט זַיין רִשְׁעוּת קֶעגְן אִיר, דַאן וֶועט עֶס נִישְׁט בְּלַייבְּן בַּיי דֶעם, נָאר עֶס וֶועט נִישְׁט נֶעמֶען לַאנְג בִּיז עֶס וֶועט אִיר צוּטְרֶעטְן צוּ דִי נֶערְוֶוען, אוּן דַאן וֶועט שׁוֹין נִישְׁט זַיין קַיין וֶועג צוּרִיק. אַ נֶערְוְון צוּזַאמְנְבְּרָאךְ חַס וְשָׁלוֹם אִיז זֵייעֶר שְׁוֶוער אוֹיסְצוּהֵיילְן. וֶוען עֶס וֶועט שׁוֹין הַאלְטְן דָארְט, וֶועט זִיךְ דֶער מַאן הַאקְן קָאפּ אִין וַואנְט אוּן בַּאוֵויינֶען זַיין בִּיטֶער גוֹרָל אוּן עֶר וֶועט דָאס נִישְׁט קֶענֶען צוּרִיק דְרֵייעֶן. מִיט אַבִּיסְל שֵׂכֶל פוּן פָארְאוֹיס, וֶוען מֶען גֶעבְּט אַכְטוּנְג אוֹיף דִי גֶעזוּנְט פוּן דִי וַוייבּ, וֶועט מֶען מִיט דֶעם זִיךְ אַיינְשְׁפָּארְן דִי אַלֶע צָרוֹת.

חַזַ"ל זָאגְן (גִיטִין ו:) אַז אַ מֶענְטְש זָאל נִישְׁט מַאכְן קַיין אָנְגֶעצוֹיגְנְקַייט אִינְדֶערְהֵיים, עֶר זָאל נִישְׁט זַיין צוּ

שְׁטְרֶענְג אִינְדֶערְהֵיים, וַוייל אוֹיבּ הָאט מֶען צוּ שְׁטַארְק מוֹרָא פוּנֶעם מַאן, בְּרֶענְגְט דָאס נָאכְדֶעם צוּ דִי הַארְבְּסְטֶע עֲבֵירוֹת פוּן גִלוּי עֲרָיוֹת, שְׁפִיכַת דָמִים, אוּן חִילוּל שַׁבָּת. וַוייל וֶוען דִי וַוייבּ הָאט אַזוֹי שְׁטַארְק מוֹרָא פוּן אִיר מַאן, זִי צִיטֶערְט אַז עֶר זָאל זִיךְ נִישְׁט אוֹיפְרֶעגְן אוֹיף אִיר, דַאן וֶועט זִי טוּן דִי הַארְבְּסְטֶע עֲבֵירוֹת אוּן אוֹיךְ אִים מַכְשִׁיל זַיין מִיט הַארְבֶּע עֲבֵירוֹת, אַלֶעס נָאר כְּדֵי עֶר זָאל נִישְׁט גֶעווּאוֹיר וֶוערְן אוּן זִיךְ אוֹיפְרֶעגְן אוֹיף אִיר. דֶערִיבֶּער דַארְף מֶען זֵייעֶר אַכְטוּנְג גֶעבְּן נִישְׁט צוּ זַיין שְׁטְרֶענְג אוּן שַׁארְף, דִי פַאמִילְיֶע דַארְף וִויסְן אַז מֶען דַארְף נִישְׁט אַזוֹי צִיטֶערְן פוּן אִים, עֶר וֶועט זִיךְ נִישְׁט אַזוֹי שְׁנֶעל אוֹיפְרֶעגְן אוּן אַרוֹיסְגֵיין פוּן דִי כֵּלִים וֶוען עֶפֶּעס גֵייט נִישְׁט אַזוֹי וִוי עֶר וִויל.

פַארְקֶערְט, דֶער אַרְבֶּעט פוּן אַ מַאן אוּן טַאטֶע אִיז אַריין צוּ בְּרֶענְגֶען אַ רוּאִיגְקֵייט אִין שְׁטוּבּ, צוּ מַאכְן אַ פְרֵיילִיכֶע אַטְמָאסְפֶער אִין שְׁטוּבּ. דֶער מַאן דַארְף רַחֲמָנוּת הָאבְּן אוֹיף זַיין וַוייבּ אוּן פַארְשְׁטֵיין דִי שְׁוֶועריִקַייטְן מִיט וָואס זִי מוּטְשֶׁעט זִיךְ, אוּן אִיר נָאר שְׁטַארְקְן שְׁטֶענְדִיג אוּן אִיר גֶעבְּן גוּטֶע וֶוערְטֶער, עֶר זָאל אִיר אַרייַנְגֶעבְּן דִי כֹּחַ אַז זִי זָאל זִיךְ קֶענֶען שְׁטַארְקְן אוֹיף אִירֶע שְׁוֶועריִקַייטְן אוּן זִיךְ וַוייטֶער הַאלְטְן פְרֵיילִיךְ.

אֲפִילוּ דֶער מַאן אַלֵיין הָאט זִיךְ אוֹיךְ זַיינֶע אֵייגֶענֶע שְׁוֶועריִקַייטְן, דַארְף עֶר אָבֶער פַארְשְׁטֵיין אַז סוֹף כָּל סוֹף אִיז עֶר דֶער מַאן, עֶר הָאט בְּרֵייטֶע פְּלֵייצֶעס. עֶר קֶען נִישְׁט וַוארְטְן אַז זִי זָאל אָנְהוֹיבְּן אִים צוּ שְׁטַארְקְן, עֶר דַארְף זַיין דֶער וָואס הוֹיבְּט אָן צוּ שְׁטַארְקְן זַיין וַוייבּ, אוּן דַאן וֶועט עֶר אַלֵיין אוֹיךְ וֶוערְן גֶעשְׁטַארְקְט.

וֶוען עֶס הֶערְשְׁט אַ לִיבְּשַׁאפְּט אִין הוֹיז, עֶס שְׁפִּירְט זִיךְ אַ רוּאִיגְקֵייט אוּן אַ גֶעשְׁמַאק אִין הוֹיז, דַאן בְּרֶענְגְט דָאס אַלֶע בְּרָכוֹת אִינְדֶערְהֵיים. דִי קִינְדֶער וָואס וֶוערְן גֶעבּוֹירְן אִין אַ פְרֵיילִיכֶע הוֹיז, זֶענֶען גֶעזוּנְטֶע אוּן גֶערָאטֶענֶע קִינְדֶער, גֶעשְׁמַאקֶע אוּן עֶרְלִיכֶע קִינְדֶער, אוּן זֵיי בְּרֶענְגֶען נָאכְדֶעם פִיל נַחַת פַאר דִי עֶלְטֶערְן.

אוּן דָאס בְּרֶענְגְט אוֹיךְ פַּרְנָסָה אִינְדֶערְהֵיים, אַזוֹי וִוי דִי חַזַ"ל זָאגְן (בָּבָא מְצִיעָא נ"ט) אַז אַ מֶענְטְשׁ זָאל זֵייעֶר אַכְטוּנְג גֶעבְּן אוֹיף דִי כָּבוֹד פוּן זַיין וַוייבּ, וַוייל אַלֶע בְּרָכוֹת קוּמֶען אִין שְׁטוּבּ נָאר אִין זְכוּת פוּן דִי פְרוֹי, אוּן דִי גְמָרָא זָאגְט דָארְט וַוייטֶער אַז וֶוען אַ מֶענְטְשׁ אִיז מְכַבֵּד אוּן שֶׁעצְט זַיין וַוייבּ וֶועט עֶר וֶוערְן רַייךְ.

ה

וֶוען דֶער מַאן כַאפְּט אַמָאל אַרַיין אַ פְּסַק פוּן זַיין וַוייבּ, זִי הָאט זִיךְ אוֹיפְגֶעגֶערעגְט אוֹיף אִים, זִי הָאט גֶעשְׁרִיגְן אוֹיף אִים, זִי הָאט אִים פַארְשֶׁעמְט אוּן מְצַעֵר גֶעוֶוען; דַארְף עֶר דֶעמָאלְט הַאלְטְן קָאפּ אוּן זִיךְ נִישְׁט פַארלִירְן. אַנְשְׁטָאט זִיךְ צוּרִיק צוּ קְרִיגְן אוּן צוּרִיק שְׁרַייעֶן, זָאל עֶר עֶנְדֶערְשׁ אוֹיסְנוּצְן דִי צַייט פַאר תְּשׁוּבָה, זִיךְ צוּרִיק צוּ קֶערְן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן.

דֶער מַאן דַארְף נִישְׁט נֶעמֶען אַזוֹי פֶּערְזֶענְלִיךְ וֶוען דִי וַוייבּ שְׁרַייט אוֹיף אִים. חַזַ"ל זָאגְן (יְרוּשַׁלְמִי ע"ז פ"ב ה"א) אַז דִי נַאטוּר פוּן אַ פְרוֹי אִיז צוּ שְׁרַייעֶן. זִי מֵיינְט נִישְׁט קַיין שְׁלֶעכְטְס דֶערְמִיט. נָאר וֶוען זִי אִיז אִיבֶּער גֶעשְׁטְרֶענְגְט, אוּן דִי קִינְדֶער הָאבְּן אִיר נֶערְוִוירְט, קֶען דָאס אוֹיסְקְלַאפְּן אִין שְׁרַייעֶן אוֹיפְ'ן מַאן. מִיט אַבִּיסְל

שֵׂכֶל וֶועט עֶס אָבֶּער דֶער מַאן אַרָאפְּשְׁלִינְגֶען אוּן עֶס וֶועט שְׁנֶעל אַרִיבֶּערְגֵיין.

דָאס וָואס אַ מֶענְטְשׁ לַיידְט פוּן זַיין וַוייבּ, קוּמְט פוּן זַיינֶע עֲבֵירוֹת. מִיר הָאבְּן שׁוֹין פְרִיעֶר דֶערְמַאנְט דִי גְמָרָא (יְבָמוֹת ס״ג.) ״אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר מַאי דִכְתִיב (בְּרֵאשִׁית ב, יח) אֶעֱשֶׂה לוֹ עֵזֶר כְּנֶגְדוֹ? זָכָה, עוֹזַרְתּוֹ. לֹא זָכָה, כְּנֶגְדוֹ״. אוֹיבּ אִיז דֶער מַאן זוֹכֶה, דַאן שְׁטֵייט זַיין וַוייבּ צוּ זַיין רֶעכְטֶע הַאנְט אוּן זִי הֶעלְפְּט אִים אַרוֹיס, אוּן אוֹיבּ אִיז עֶר נִישְׁט זוֹכֶה, דַאן אִיז זִי קֶעגְן אִים. אוֹיבּ אִיז דֶער מַאן זוֹכֶה צוּ דִינֶען דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן וִוי עֶס דַארְף צוּ זַיין, עֶר לֶערְנְט דִי הֵיילִיגֶע תּוֹרָה, עֶר דַאוְונְט יֶעדְן טָאג, עֶר לֶעבְּט מִיטְ'ן אֵייבֶּערְשְׁטְן אוּן עֶר פִירְט זִיךְ אוֹיף וִוי עֶס דַארְף צוּ זַיין; דַאן וֶועט זַיין וַוייבּ זַיין גוּט צוּ אִים. אוֹיבּ אָבֶּער דֶער מַאן פִירְט זִיךְ נִישְׁט וִוי מֶען בְּרוֹיךְ, עֶר פַארְגֶעסְט פוּנֶעם

אֵייבֶּערְשְׁטְן, עֶר לֶערְנְט נִישְׁט אוּן דַאוְונְט נִישְׁט, אוּן עֶר פַאלְט דוּרְךְ מִיט עֲבֵירוֹת; דַאן וֶועט דָאס אוֹיסְקְלַאפְּן אוֹיף זַיין שָׁלוֹם בַּיִת, זַיין וַוייבּ וֶועט וֶוערְן אַ "כְּנֶגְדוֹ", זִי וֶועט אִים דֶערְקוּטְשֶׁען דִי יָארְן.

דִי בִּזְיוֹנוֹת אוּן יִסוּרִים וָואס מֶען הָאט פוּן אַ וַוייבּ, דָאס אַלֵיין אִיז שׁוֹין אַ כַּפָּרַת עֲוונוֹת. חֲזַ"ל זָאגְן (עֵירוּבִין מ"א:) "מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אִשָּׁה רָעָה, אֵינוֹ רוֹאֶה פְּנֵי גֵיהִנוֹם" - וֶוען אַ מֶענְטְשׁ הָאט אַ שְׁלֶעכְטֶע וַוייבּ, וֶועט עֶר נִישְׁט זֶען דֶעם גֵיהִנוֹם. יֶעדֶעס מָאל וָואס אַ מֶענְטְשׁ כַאפְּט אַ בִּזָיוֹן פוּן זַיין וַוייבּ, ווִישְׁט עֶר מִיט דֶעם אָפּ נָאךְ אַ חֵלֶק פוּן זַיין גֵיהִנוֹם.

דֶערִיבֶּער וֶוען דֶער מַאן זֶעט אַז זַיין וַוייבּ טְשֶׁעפֶּעט אִים, זָאל עֶר אִיר דַן זַיין לְכַף זְכוּת, אוּן עֶר זָאל דָאס נָאר נוּצְן אַלְס אַ דֶערְמַאנוּנְג פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן אַז עֶס אִיז צַייט זִיךְ אוֹיף צוּ וֶועקְן אוּן

צוּריק קוּמֶען צוּ אִים. און דֶער מַאן דַארְף גֵיין אִין אַ זַייט אִין זִיךְ אוֹיסְרֶעדְן דָאס הַארְץ פַארְ'ן אֵייבֶּערְשְׁטְן, אִיבֶּערְבֶּעטְן דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן אוֹיף אַלֶעס וָואס עֶר הָאט גֶעטוּן נִישְׁט רִיכְטִיג בִּיז יֶעצְט, און זִיךְ פָארְנֶעמֶען צוּ זַיין וואוֹיל און עֶרְלִיךְ פון יֶעצְט און וַוייטֶער. און דַאן וֶועט עֶר זֶען דִי וואוּנְדֶער וִוי זַיין וַוייבּ וֶועט זִיךְ טוּישְׁן און אִים אָנְהוֹיבְּן מְכַבֵּד זַיין און לִיבּ הָאבְּן. וִוי מֶער דֶער מַאן וֶועט רֶעדְן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, לֶערְנֶען תּוֹרָה, און וֶוערְן נָאנְט צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן; אַלְץ מֶער וֶועט זַיין וַוייבּ צוּרִיק קוּמֶען צוּ אִים און וֶוערְן נָאנְט צוּ אִים.

ו

דִי נַאטוּר פון אַ פְרוֹי אִיז אַז זִי קוּקְט אוֹיף יֶעדֶע זַאךְ אַזוֹי וִוי עֶס וָואלְט גֶעוֶוען אַ גְרוֹיסֶע און שְׁוֶוערֶע בַּארְג וָואס אִיז גָאר שְׁוֶוער אַרוֹיפְצוּקְרִיכְן, אִין דִי צַייט

וָואס דֶער מַאן קוּקְט אָן דֶעם בַּארְג פַּאר אַ קְלֵיינִיקַייט אוּן עֶר קֶען עֶס אַרוֹיפְקְרִיכְן אִין אֵיין מִינוּט.

וֶוען דֶער מַאן קוּמְט אַהֵיים אוּן זֶעט אַז דִי הוֹיז אִיז אִיבֶּערְגֶעוָוארְפְן אוּן נִישְׁט צוּזַאמְגֶענוּמֶען, הָאט עֶר צְוֵויי בְּרֵירוֹת. עֶר קֶען אָנְהוֹיבְּן שְׁרַייעֶן אוֹיף דִי וַוייבּ פַּארְוָואס זִי קֶען זִיךְ נִישְׁט צוּזַאמְנֶעמֶען אוּן מְסַדֵר זַיין דִי הוֹיז, אוּן - פַּארְשְׁטֵייט זִיךְ - דָאס שְׁרַייעֶן וֶועט נִישְׁט בְּרֶענְגֶען קַיין רוּאִיגְקֵייט אִין שְׁטוּבּ. אָדֶער קֶען דֶער מַאן נוּצְן זַיין שֵׂכֶל אוּן פַּארְשְׁטֵיין אַז דִי וַוייבּ אִיז זִיכֶער גֶעוֶוען פַּארְנוּמֶען מִיט אַנְדֶערֶע זַאכְן אוּן זִי אִיז נִישְׁט אָנְגֶעקוּמֶען צוּ מְסַדֵר זַיין דִי שְׁטוּבּ, אוּן וֶוען זִי קוּקְט אָן דִי אִיבֶּערְקֶערֶענִישׁ כַּאפְּט אִיר אַ צִיטֶער, זִי שְׁפִּירְט אַז עֶס וֶועט אִיר נֶעמֶען עֶטְלִיכֶע שָׁעָה צוּ מַאכְן אָרְדֶענוּנְג, אוּן זִי הָאט נִישְׁט דִי כּוֹחוֹת אוּן צַייט דֶערְצוּ.

דֶער מַאן דַארְף זַיין קְלוּג אוּן אִיבֶּערְנֶעמֶען די לֵייצֶעס. עֶר קֶען אִין עֶטְלִיכֶע מִינוּט טוּן דָאס וָואס וָואלְט גֶענוּמֶען פַאר די פְּרוּי עֶטְלִיכֶע שָׁעָה. עֶר לֵייגְט צוּ אַ הַאנְט אוּן הוֹיבְּט אָן צוּזַאם נֶעמֶען די הוֹיז, אוּן בִּיז אַפָּאר מִינוּט אִיז דָא אַ הֶערְלִיכֶע רוּאִיגֶע שְׁטוּבּ אוּן יֶעדֶער אִיז פְרֵיילִיךְ אוּן צוּפְרִידְן מִיט הַרְחָבַת הַדַעַת.

צוּ דֶעם דַארְף מֶען אָבֶּער אַבִּיסְל צוּבְּרֶעכְן די גַאֲוָה. פַארְ'ן מַאן פַּאסְט דָאךְ נִישְׁט אַז עֶר דַארְף אוֹיפְרוֹימֶען אוּן בְּרֶענְגֶען אָרְדֶענוּנְג. דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער זָאגְט אָבֶּער (שַׁבָּת קט"ז:) אַז מֶען זָאל אוֹיסְמֶעקְן זַיין נָאמֶען אַבִּי עֶס זָאל זַיין שָׁלוֹם צְוִוישְׁן מַאן אוּן וַוייבּ. אוּן אוֹיבּ דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער פַארְצִיכְט אוֹיף זַיין כָּבוֹד כְּדֵי צוּ מַאכְן שָׁלוֹם אִין אַ אִידִישֶׁע שְׁטוּבּ, דַארְף דֶער מַאן זִיכֶער מְוַותֵּר זַיין אוֹיף זַיין כְּלוֹמֶר'שְׁטֶע כָּבוֹד, אוּן אַרוֹיפְשַׁארְצְן די אַרְבֶּעל, צוּלֵייגְן די הַאנְט מִיט אַבִּיסְל

גֶעפִּיל, און אַזוֹי גְרִינְגֶערְהֵייט אַרַיינְבְּרֶענְגֶען רוּאִיגְקֵייט אִין הוֹיז.

און צוּם סוֹף וֶועט דֶער מַאן אַלֵיין זַיין דֶער פַּארְדִינֶער פוּנֶעם גֶעשֶׁעפְט. עֶר וֶועט פַּארְדִינֶען אַז עֶר וֶועט הָאבְּן אַ גֶעזוּנְטֶע און פְרֵיילִיכֶע וַוייבּ, און עֶר וֶועט הָאט אַ רוּאִיגֶע און גֶעשְׁמַאקֶע שְׁטוּבּ, וָואס דָאס וֶועט אִים נָאר אַרוֹיסְהֶעלְפְן בְּרוּחָנִיוּת וּבְגַשְׁמִיוּת.

ז

דֶער מֶדְרָשׁ זָאגְט (בְּרֵאשִׁית רַבָּה י״ז, ט׳) ״כֵּיוָן שֶׁנִבְרֵאת הָאִשָּׁה, נִבְרָא שָׂטָן עִמָּהּ״ - ווִי נָאר דִי פְרוֹי אִיז בַּאשַׁאפְן גֶעוָוארְן, אִיז אוֹיךְ דֶער שָׂטָן בַּאשַׁאפְן גֶעוָוארְן. דָאס מֵיינְט צוּ זָאגְן דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער הָאט צוּזַאמְגֶעשְׁטֶעלְט דֶעם שָׂטָן, וָואס עֶר אִיז דֶער וָואס אִיז מְקַטְרֵג אוֹיפְ׳ן מֶענְטְשׁ און זוּכְט אִים נָאר צוּ

בְּרֶענְגֶען צָרוֹת, אִינְאֵיינֶעם מִיט דֶעם וָואס אַ מֶענְטְש אִיז מְכַבֵּד זַיין וַוייבּ.

וֶוען אַ מֶענְטְש זֶעט דֶער שָׂטָן אִיז מְקַטְרֵג אוֹיף אִים, עֶס גֵייט אִים שְׁוֶוער דִי פַּרְנָסָה, עֶר הָאט נִישְׁט קַיין הַצְלָחָה אִין לֶעבְּן; דַארְף עֶר וִויסְן אַז דָאס שְׁפִּיגְלְט אָפּ דִי וֶועג וִוי אַזוֹי עֶר גֵייט זִיךְ אוּם מִיט זַיין וַוייבּ. וֶוען אַ מֶענְטְש הָאט מִיטְגֶעפִּיל מִיט זַיין וַוייבּ, עֶר פְּרוּבִּירְט אִיר אַרוֹיסְצוּהֶעלְפְן וִוי וַוייט עֶר קֶען, עֶר שֶׁעצְט אִיר אוּן עֶר קוּקְט אִיר אַרוֹיף אוּן זוּכְט נָאר אִירֶע מַעֲלוֹת, דַאן וֶועט דֶער שָׂטָן נִישְׁט הָאבְּן קַיין שְׁלִיטָה אוֹיף אִים, עֶס וֶועט זִיךְ נָאר גִיסְן גוּטֶע בְּרָכוֹת אוּן יְשׁוּעוֹת בַּיי אִים אִינְדֶערְהֵיים.

ח

דִי מַעֲלָה פוּן לֶעבְּן מִיט לִיבְּשַׁאפְט אוּן פְרִידְן מִיט דִי וַוייבּ, אִיז נִישְׁט נָאר פַאר דִי פָּאר-פָאלְק אַלֵיין אוּן

פַאר זֵייעֶרֶע קִינְדֶער, נָאר דִי גוּטֶע רֶעזוּלְטַאטְן דֶערְפוּן שְׁפְּרֵייטְן זִיךְ אוֹיךְ אוֹיס צוּ דִי גַאנְצֶע פַאמִילְיֶע.

דִי גְרֶעסְטֶע גְלִיק בַּיי עֶלְטֶערְן אִיז וֶוען זֵיי הָאבְּן חֲתוּנָה גֶעמַאכְט זֵייעֶרֶע קִינְדֶער אוּן זֵיי זֶעעֶן ווִי דִי קִינְדֶער לֶעבְּן מִיט זֵייעֶר פַאמִילְיֶע בְּשָׁלוֹם וְשַׁלְוָה. סֵיי דֶעם מַאנְ׳ס עֶלְטֶערְן אוּן סֵיי דִי פְרוֹי׳ס עֶלְטֶערְן שֶׁעפְּן הוֹיפֶּענֶעס פוּן נַחַת אוּן שִׂמְחָה, צוּקוּקֶנְדִיג ווִי אַזוֹי זֵייעֶרֶע קִינְדֶער הָאבְּן זִיךְ לִיבּ אוּן לֶעבְּן אַ בְּשׁוּתְּפוּת׳דִיגְן פְרֵיילִיכְן לֶעבְּן.

עֶס מַאכְט זִיךְ לַיידֶער אַמָאל אַז עֶס אַנְטְוִויקֶלְט זִיךְ אַ מַחְלוֹקֶת אִין אַ מִשְׁפָּחָה, אוּן דָאס אִיז דָאס עֶרְגְסְטֶע וָואס קֶען נָאר פַּאסִירְן. יֶעדֶער מִיטְגְלִיד פוּן דִי פַאמִילְיֶע פוּן בֵּיידֶע זַייטְן וֶוערְט אַרַיינְגֶעמִישְׁט אִינֶעם קָאנְפְלִיקְט, אוּן דָאס בְּרֶענְגְט אָן אַ שִׁיעוּר צַעַר, עָגְמַת נֶפֶשׁ, אוּן שְׁפִיכַת דָמִים פַאר גָאר אַסַאךְ מֶענְטְשְׁן.

וֶוען אַ בֵּיישׁוֹיעֶר קוּקְט זִיךְ צוּ צוּ אַזַא מַחְלוֹקֶת, קֶען זִיךְ אִים דַאכְטְן אַז דָאס הָאט זִיךְ זִיכֶער אָנְגֶעהוֹיבְּן מִיט עֶפֶּעס אַ גָאר עֶרְנְסְטֶע זַאךְ, עֶפֶּעס הָאט אֵיינֶער גֶעמוּזְט טוּן גָאר אַ שְׁלֶעכְטֶע זַאךְ אַז דָאס זָאל צוּפְלַאקֶערְן אַזַא שְׁרֶעקְלִיכֶע גְרוֹיסֶע מַחְלוֹקֶת. וֶוען מֶען קוּקְט אָבֶּער צוּרִיק, זֶעט מֶען אַז דִי גַאנְצֶע גְרוֹיסֶע מַחְלוֹקֶת הָאט זִיךְ אָנְגֶעהוֹיבְּן בְּלוֹיז מִיט אַ קְלֵיינֶע נַארִישְׁקַייט וֶוען דֶער מַאן הָאט נִישְׁט גֶעקֶענְט צוּרִיק הַאלְטְן פוּן זָאגְן עֶפֶּעס אַ וִוייץ אוֹיפְ'ן חֶשְׁבּוֹן פוּן זַיין וַוייבּ, אָדֶער דִי וַוייבּ הָאט גֶעגֶעבְּן עֶפֶּעס אַ קְלֵיינֶע טְשֶׁעפֶּע דֶעם מַאן. אוֹיבּ אִיז נִישְׁטָא דִי רִיכְטִיגֶע שֵׂכֶל וִוי אַזוֹי זִיךְ אוּמְצוּגֵיין אִינְדֶערְהֵיים, קֶען יֶעדֶע קְלֵיינִיקַייט וֶוערְן וִוי אַ שְׁוֶועבְּל וָואס קֶען אוּנְטֶער צִינְדֶען אַ רִיזִיגֶע פֵייעֶר.

דֶערִיבֶּער דַארְף מֶען דָאס גוּט גֶעדֶענְקֶען שְׁטֶענְדִיג. וֶוען עֶס מַאכְט זִיךְ אַ נִסָיוֹן אַז דֶער מַאן שְׁפִּירְט אַז עֶר מוּז מְצַעֵר זַיין זַיין וַוייבּ חַס וְשָׁלוֹם. זָאל עֶר אוֹיךְ נֶעמֶען אִין חֶשְׁבּוֹן אַז מִיט דֶעם קֶען עֶר אָפּ׳הַרְגְ׳עֶנֶען נִישְׁט נָאר זַיין אֵייגֶענֶע פַאמִילְיֶע, נָאר אוֹיךְ זַיינֶע עֶלְטֶערְן אוּן דִי גַאנְצֶע מִשְׁפָּחָה אַרוּם אוּן אַרוּם. וֶוען מֶען נֶעמְט דָאס גוּט אַרַיין אִין קָאפּ, וֶועט מֶען זִיךְ נָאךְ מֶער אָנְשְׁטְרֶענְגֶען צוּ זֶען אַז עֶס זָאל הֶערְשְׁן נָאר שָׁלוֹם אוּן הַארְמָאנְיֶע אִין שְׁטוּבּ. אַרַיינְבְּרֶענְגֶען אִין שְׁטוּבּ דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן וָואס זַיין נָאמֶען אִיז ״שָׁלוֹם״ (שַׁבָּת י.).

ט

מֶען דַארְף אָבֶּער אוֹיךְ גֶעדֶענְקֶען אַז כָאטְשׁ וָואס מֶען דַארְף טַאקֶע מְכַבֵּד זַיין דִי וַוייבּ אוּן אִיר שֶׁעצְן אוּן אַרוֹיסְהֶעלְפְן, אִיז דָאס נָאר וִוי לַאנְג דָאס אִיז אִין

אַיינְקְלַאנְג מִיט דִי הֵיילִיגֶע תּוֹרָה. אוֹיבּ דִי וַוייבּ וְויל חַס וְשָׁלוֹם צוּרֶעדְן דֶעם מַאן אַוֶועקְצוּגֵיין פוּן דִי תּוֹרָה, דַאן טָאר עֶר אִיר נִישְׁט פָּאלְגְן, אוּן עֶר טָאר זִיךְ נִישְׁט צוּהֶערְן צוּ דֶעם. עֶר דַארְף אִיר מַסְבִּיר זַיין שֵׁיינֶערְהֵייט, אָבֶּער מִיט אַ שְׁטַארְקַייט, אַז עֶר וֶועט אַלֶעס אוֹיסְהֶערְן פוּן אִיר, בִּיז עֶס קוּמְט אָבֶּער צוּ תּוֹרָה אוּן מִצְוֹת, עֶר וֶועט זִיךְ נִישְׁט לָאזְן צוּרֶעדְן צוּ עוֹבֵר זַיין חַס וְשָׁלוֹם אוֹיף עֶפֶּעס וָואס דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער הָאט פַארְבָּאטְן.

וֶוען דִי פְרוֹי וֶועט זֶען דֶעם מַאנְ׳ס שְׁטַארְקַייט אַז עֶר הַאלְט זִיךְ פֶּעסְט מִיט דִי הֵיילִיגֶע תּוֹרָה אוּן עֶר וֶועט זִיךְ קֵיינְמָאל נִישְׁט אַוֶועקְרִירְן דֶערְפוּן, דַאן וֶועט זִי זִיךְ אוֹיךְ צוּשְׁטֶעלְן צוּ אִים, אוּן זִי וֶועט מֶער נִישְׁט טְרַאכְטְן אַזֶעלְכֶע נַארִישֶׁע מַחְשָׁבוֹת. חַזַ״ל זָאגְן (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, נ״ד) ״בִּרְצוֹת ה׳ דַּרְכֵי אִישׁ גַּם אוֹיְבָיו

יַשְׁלִים אִתּוֹ – אוֹיְבָיו זֶה אִשְׁתּוֹ״, אֲפִילוּ וֶוען עֶס קֶען אוֹיסְקוּקְן ווִי דִי וַוייבּ אִיז בְּרוֹגֶז אוֹיפְ׳ן מַאן וֶוען עֶר ווִיל זִיךְ נִישְׁט צוּשְׁטֶעלְן צוּ אִיר צוּ טוּן זַאכְן קֶעגְן דִי תּוֹרָה. אוֹיבּ אָבֶּער וֶועט זִי זֶען אַז עֶר הַאלְט זִיךְ שְׁטַארְק, וֶועט זִי צוּם סוֹף אוֹיךְ זִיךְ צוּשְׁטֶעלְן צוּ אִים. פַּארְקֶערְט, זִי וֶועט אִים נָאךְ מֶער אַרוֹיפְקוּקְן צוּלִיבּ זַיין שְׁטַארְקַייט.

אוּן פַּארְקֶערְט, אוֹיבּ דֶער מַאן וֶועט זִיךְ יָא לָאזְן אִיבֶּער רֶעדְן אַוֶועק צוּ גֵיין חַס וְשָׁלוֹם פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, דַאן וֶועט זִיךְ עֶס עֶנְדִיגְן זֵייעֶר בִּיטֶער. אוֹיף דֶעם זָאגְט דִי גְמָרָא (בֵּיצָה ל״ב.) אַז אַ מֶענְטְשׁ וָואס זַיין וַוייבּ גֶעוֶועלְטִיגְט אוֹיף אִים, אִיז זַיין לֶעבְּן נִישְׁט קַיין לֶעבְּן. דָאס גֵייט אַרוֹיף אוֹיף דֶעם אַז וֶוען עֶס קוּמְט צוּ הִיטְן תּוֹרָה אוּן מִצְוֹת, טָאר מֶען זִיךְ נִישְׁט לָאזְן פוּן דִי וַוייבּ.

אוֹיבּ בֵּיידֶע וֶועלְן זִיךְ הַאלְטְן אִינְאֵיינֶעם אַזוֹי וְוִי דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער וִויל, דַאן וֶועט זֵייעֶר לֶעבְּן זַיין אַ גְלִיקְלִיכֶע אוֹיף בֵּיידֶע וֶועלְטְן.

י

דֶער מַאן דַארְף אַסַאךְ בֶּעטְן דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן אַז עֶר זָאל זַיין דֶער וָואס בְּרֶענְגְט פַּרְנָסָה אוּן שְׁטוּבּ. נִישְׁט אַז עֶר זָאל זִיצְן אִינְדֶערְהֵיים אוּן דִי פְרוֹי זָאל אַרוֹיסְגֵיין אַרְבֶּעטְן. חַזַ"ל זָאגְן (פְּסָחִים נ:) "כָּל הַמְצַפֶּה לִשְׂכַר אִשְׁתּוֹ אֵינוֹ רוֹאֶה סִימָן בְּרָכָה לְעוֹלָם" - עֶס אִיז נִישְׁטָא קַיין סִימָן בְּרָכָה וֶוען דִי וַוייבּ אִיז דִי פַּרְנָסָה-בְּרֶענְגֶערְן אִין שְׁטוּבּ. דִי רִיכְטִיגֶע וֶועג אִיז אַז דִי פְרוֹי זָאל בְּלַייבְּן אִינְדֶערְהֵיים אוּן זִיךְ אָפְּגֶעבְּן מִיט דִי קִינְדֶער אוּן מִיט דִי שְׁטוּבּ וִוירְטְשַׁאפְט, אוּן דֶער מַאן זָאל זַיין דֶער וָואס גֵייט אַרוֹיס אוּן בְּרֶענְגְט אַהֵיים פַּרְנָסָה. דִי פְרוֹי אוּן קִינְדֶער פַארְלָאזְן זִיךְ אוֹיפְ'ן מַאן,

און דֶער מַאן פַארְלָאזְט זִיךְ אוֹיפְ׳ן אֵייבֶּערְשְׁטְן, און דֶערִיבֶּער דַארְף דֶער מַאן בֶּעטְן דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן אַז עֶר זָאל טַאקֶע אַהֵיימְבְּרֶענְגֶען פַּרְנָסָה בְּשֶׁפַע.

דֶער מַאן דַארְף אָבֶּער זֶען אַז עֶס זָאל זַיין בְּרֵייט פַּרְנָסָה. אַז עֶר זָאל צוּשְׁטֶעלְן פַאר זַיין וַוייבּ אַלֶעס וָואס זִי דַארְף און אִיר אוֹיךְ קוֹיפְן מַתָּנוֹת. בַּיי דֶעם טָאר מֶען נִישְׁט זַיין קַארְג. אוֹיבּ עֶס וֶוערְט אַ צִמְצוּם אִין שְׁטוּבּ, עֶס פֶעלְט עֶסְן, עֶס פֶעלְט קְלֵיידֶער, אָדֶער אַנְדֶערֶע גֶעבְּרוֹיכְן אִין שְׁטוּבּ, דַאן הוֹיבְּט זִיךְ גְלַייךְ אָן שָׁלוֹם בַּיִת פְּרָאבְּלֶעמֶען. חַזַ״ל זָאגְן (תְּמוּרָה ט״ז.) אַז וִוי נָאר עֶס לָאזְט זִיךְ אוֹיס דָאס עֶסְן אִין שְׁטוּבּ, הוֹיבְּט דִי פְרוֹי גְלַייךְ אָן צוּ שְׁרַייעֶן.

דֶער מַאן דַארְף אַהֵיימְבְּרֶענְגֶען פַּרְנָסָה, און טַאקֶע מִיט אַ בְּרֵייטְקַייט. עֶר זָאל זֶען אַז דִי שַׁאפֶעס און דִי פְרִיזְשִׁידֶער זָאלְן שְׁטֶענְדִיג זַיין פוּל מִיט עֶסְן, אַז דִי

פְרוֹי אוּן קִינְדֶער זָאלְן הָאבְּן וָואס זֵיי דַארְפְן אָנְצוּטוּן, אוּן אַזוֹי וַוייטֶער אַלֶע זַאכְן וָואס מֶען דַארְף אִינְדֶערְהֵיים. וֶוען עֶס אִיז דָא אַ שֶׁפַע אִינְדֶערְהֵיים, דַאן הֶערְשְׁט אַ פְרֵיילִיכֶע אַטְמָאסְפֶער אִינְדֶערְהֵיים אוּן עֶס אִיז דָא אַ גוּטֶע שָׁלוֹם בַּיִת. אוּן דֶער מַאן דַארְף זִיךְ פַארְלָאזְן אוֹיפְ'ן אֵייבֶּערְשְׁטְן, עֶר דַארְף בֶּעטְן דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, דַאן וֶועט אִים דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער זִיכֶער הֶעלְפְן אַז עֶר וֶועט מַצְלִיחַ זַיין אִין פַּרְנָסָה, אוּן זַיין שְׁטוּב וֶועט זִיךְ טוֹישְׁן צוּם גוּטְן.

יא

מֶען קֶען נִישְׁט אַרוֹיפְצְוִוינְגֶען אוֹיף אַ וַוייבּ אַז זִי זָאל מוּזְן טוּן וָואס דֶער מַאן וִויל. צוּם בַּיישְׁפִּיל אוֹיבּ דִי פְרוֹי וִויל נִישְׁט גֵיין צוּ אִיר מַאנְ'ס עֶלְטֶערְן אָדֶער פַאמִילְיֶע, קֶען מֶען אִיר נִישְׁט דְרוּקְן צוּם וַואנְט אַז זִי מוּז גֵיין. אוֹיבּ זִי שְׁפִּירְט זִיךְ נִישְׁט בַּאקְוֶועם דָארְטְן,

אִיז דָאס אִיר פְּרִיוְוילִיגְיֶע צוּ בַּאשְׁלִיסְן אוֹיבּ זִי וִויל יָא אָדֶער נִישְׁט אַהִינְגֵיין. חַזַ"ל זָאגְן (מֶדְרָשׁ רוּת, ב) אַז אַ פְּרוּי שְׁפִּירְט זִיךְ נִישְׁט בַּאקְוֶועם נָאר אִין אִיר אֵייגֶענֶע הויז. אוּן צוּם סוֹף וֶועט דֶער מַאן זֶען אַז אוֹיבּ עֶר צְוִוינְגְט נִישְׁט זַיין וַוייבּ צוּ טוּן זַאכְן וָואס זִי וִויל נִישְׁט, צוּ גֵיין אוֹיף פְּלֶעצֶער וואוּ זִי וִויל נִישְׁט, דַאן וֶועט זִי צוּם סוֹף זִיךְ אִיבֶּערְגֶעבְּן צוּ אִים אוּן טוּן זַיין ווילְן.

דֶער מַאן דַארְף זִיךְ נָאר אִיבֶּערְגֶעבְּן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן אוּן זִיךְ לָאזְן פִירְן פוּן אִים. דִי מִשְׁנָה זָאגְט אִין אָבוֹת (פֶּרֶק ב׳) "בַּטֵל רְצוֹנְךָ מִפְּנֵי רְצוֹנוֹ, כְּדֵי שֶׁיְבַטֵל רְצוֹן אֲחֵרִים מִפְּנֵי רְצוֹנֶךָ" - וֶוען דֶער מַאן גֶעבְּט זִיךְ אִיבֶּער אִינְגַאנְצְן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, דַאן וֶועט זַיין וַוייבּ זִיךְ אִיבֶּערְגֶעבְּן צוּ אִים. וֶוען אַ אִיד גֶעבְּט זִיךְ אִינְגַאנְצְן אִיבֶּער צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, עֶר וֵוייסְט אַז

יֶעדֶע זַאךְ וָואס פַּאסִירְט צוּ אִים קוּמְט נָאר פוּנֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן, דַאן הָאט עֶר אַ גְלִיקְלִיכֶע אוּן פְרֵיילִיכֶע לֶעבְּן.

דֶער מֶדְרָשׁ זָאגְט (יַלְקוּט בְּשַׁלַח, רֶמֶז תתקל״ז): ״אַשְׁרֵי אָדָם שֶׁאִשְׁתּוֹ מְעִידָתוֹ, וְתוֹרָתוֹ מְעִידָתוֹ, וּפַרְנָסָתוֹ מְעִידָתוֹ״ - ווִי וואוּיל אִיז פַאר אַ מֶענְטְשׁ וָואס זַיין ווַייבּ זָאגְט עֵדוּת אַז עֶר אִיז גוּט, דִי תּוֹרָה זָאגְט עֵדוּת אוֹיף אִים, אוּן זַיין פַּרְנָסָה זָאגְט אוֹיף אִים עֵדוּת. וֶוען אַ אִיד לֶעבְּט מִיטְ׳ן אֵייבֶּערְשְׁטְן, דַאן קֶען מֶען זֶען בַּיי זַיין פַּרְנָסָה ווִי שֵׁיין עֶר גֶעבְּט זִיךְ אָפּ מִיט זַיינֶע מִיטְאַרְבֶּעטֶער, אוּן עֶר בַּא׳גַנְבְ׳ט נִישְׁט קֵיינֶעם. מֶען קֶען עֶס אוֹיךְ דֶערְקֶענֶען אוֹיף זַיין תּוֹרָה, אַז עֶר לֶערְנְט יֶעדְן טָאג תּוֹרָה, אוּן עֶר אִיז צוּגֶעבִּינְדֶען צוּ דִי הֵיילִיגֶע תּוֹרָה. אוּן אוֹיךְ זַיין ווַייבּ קֶען עֵדוּת זָאגְן אַז

אַזַא מֶענְטְש לֶעבְּט בְּשָׁלוֹם מִיט זַיין וַוייבּ, עֶר אִיז אִיר מְכַבֵּד, עֶר שֶׁעצְט אִיר, און עֶר הָאט אִיר לִיבּ.

וֶוען אַ אִיד גֵייט אוֹיף דֶעם וֶועג, וֶועט אִים שְׁטֶענְדִיג זַיין גוּט. סֵיי אוֹיף דִי וֶועלְט און סֵיי אוֹיף יֶענֶע וֶועלְט.

תַּם וְנִשְׁלַם שֶׁבַח לָאֵל בּוֹרֵא עוֹלָם

הספר
הקדוש הזה

נדפס לטובת נשמת בעל מחבר
של הספר הזה מאור עינינו,
חיות נפשינו, עטרת ראשינו, כבוד
קדושת מרן הגה"ק רבי

אליעזר שלמה

בן רבי

מנחם זאב

זצוקללה"ה
נלב"ע י"ד שבט תשע"ה

ת.נ.צ.ב.ה.